

บันทึก

เรื่อง ฎีกาและบุตรธิดาเจ้าพระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์ขอให้เปลื้องเงื่อนไขในพินัยกรรม

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ฎ.๕๗๗๙/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับบันทึกของคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งได้ส่งไปยังกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พร้อมกับหนังสือที่ ๒๐๒๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เรื่องฎีกาและบุตรธิดาเจ้าพระยาเทเวศร ขอให้เปลื้องเงื่อนไขในพินัยกรรมอีกครั้งหนึ่ง โดยได้ส่งบันทึกของคณะกรรมการเรื่องรื้อฟื้นทุกข้อ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ซึ่งปรากฏว่ามีความเห็นขัดแย้งกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกามาด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา (อนุกรรมการร่างกฎหมาย ชุดที่ ๓) ได้พิจารณาทบทวนของคณะกรรมการเรื่องรื้อฟื้นทุกข้อแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

๑. พินัยกรรมที่เจ้าพระยาเทเวศรได้ทำขึ้นทั้ง ๔ ฉบับต่างวาระกันนั้น ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ รับรองให้ใช้ได้ทุกฉบับ ที่ดินซึ่งฎีกาและบุตรธิดาเจ้าพระยาเทเวศรกล่าวอ้างในคำขอนั้นได้ระบุไว้ในพินัยกรรมฉบับที่ ๔ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๔๖๓ ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๔๖๔ โปรดเกล้าฯ รับรองให้ใช้ได้ คำขอของฎีกาและบุตรธิดาเจ้าพระยาเทเวศรก็คือขอให้เพิกถอนเงื่อนไข การห้ามโอน ที่ดินในพินัยกรรมเสีย เพื่อให้ผู้ร้องจะได้จัดการขายที่ดินนั้นต่อไปได้

๒. คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าพระบรมราชโองการนี้ซึ่งได้พระราชทานในสมัยที่พระมหากษัตริย์ทรงมีสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น ได้พระราชทานในฐานะที่ทรงใช้พระราชอำนาจทั้งนิติบัญญัติและทางบริหาร จะแก้ไขได้ก็แต่โดยอาศัยการร่วมมือของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ กล่าวคือโดยเสนอเป็นพระราชบัญญัติผ่านสภาผู้แทนราษฎร และประกาศใช้เป็นกฎหมายตามระบอบรัฐธรรมนูญ

๓. เหตุที่ถือว่า พินัยกรรมฉบับแรกเป็นเรื่องที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจในทางนิติบัญญัติ ก็โดยในพินัยกรรมฉบับนั้นซึ่งลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ.๑๑๙ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ลงวันที่ ๑ เมษายน ร.ศ.๑๑๙ ไว้อย่างชัดเจนว่า “ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดจะนำข้อความไปฟ้องร้องว่ากล่าวยังกระทรวงวังศาลใด เพื่อจะขอให้พิพากษาผิดไปจากความประสงค์ซึ่งพระยาเทเวศรวิวัฒน์” ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาไว้ห้ามมิให้ผู้พิพากษาดุลาการรับไว้พิจารณาพิพากษาให้ผิดไปจากความประสงค์นี้ได้เป็นอันขาด”ตามหลักกฎหมายย่อมประจักษ์ชัดโดยไม่มีปัญหาว่า เรื่องอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมนั้นเป็นอำนาจตุลาการ ฝ่ายบริหารไม่อาจที่จะแก้ไขหรือก่อกัดเรื่องดังกล่าวแล้วได้ การที่จะแก้ไขหรือก่อกัดอำนาจหน้าที่ของ

ศาลยุติธรรมต้องทำโดยพระราชบัญญัติเมื่อพระบรมราชโองการนี้มีข้อกำหนดอำนาจของศาลยุติธรรม จึงต้องเข้าใจว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีพระบรมราชโองการนั้น โดยมีพระราชประสงค์ให้เป็นกฎหมาย คือทรงใช้พระราชอำนาจในทางนิติบัญญัติ

๔. พินัยกรรมของเจ้าพระยาเทเวศร ฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๕๖ (ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๕๖) นั้น เจ้าพระยาเทเวศรได้ขอพระมหากรุณาไว้ชัดว่า ขอรับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้หนังสือฉบับนี้เป็นหนังสือพินัยกรรมประกอบข้อความติดต่อกับหนังสือพินัยกรรมฉบับ ร.ศ.๑๑๗ และในตอนท้ายแห่งพินัยกรรมฉบับที่ ๒ นี้มีข้อความระบุไว้ด้วยว่า ข้อความอื่นนอกจากนี้ขอรับพระราชทานให้เป็นไปตามหนังสือพินัยกรรมฉบับลงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ.๒๔๔๑ (ร.ศ.๑๑๗) ได้มีพระบรมราชโองการสั่งพินัยกรรมฉบับที่ ๒ อีกครั้งหนึ่งว่า ห้ามมิให้ผู้พิพากษาศาลการรับฟ้องพิพากษาความอันเกี่ยวข้องด้วยทรัพย์สินสมบัติของเจ้าพระยาเทเวศรให้ผิดไปจากหนังสือพินัยกรรมเป็นอันขาด

๕. ในพินัยกรรมฉบับที่ ๓ ลงวันที่ .. มิถุนายน ๒๔๖๐ (ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๖๐) เจ้าพระยาเทเวศรได้ขอพระมหากรุณาว่า ขอพระราชทานให้หนังสือฉบับนี้เป็นพินัยกรรมประกอบกับหนังสือพินัยกรรม ฉบับลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๕๖ พระบรมราชโองการสั่งพินัยกรรมฉบับที่ ๓ นี้ ก็ได้ย้ำอีกว่า ห้ามมิให้ผู้พิพากษาศาลการรับฟ้องพิพากษาความอันเกี่ยวข้องด้วยทรัพย์สินสมบัติของเจ้าพระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์ให้ผิดไปจากหนังสือต่างพินัยกรรม ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ.๑๑๙ ฉบับเพิ่มเติมลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๕๖ และฉบับเพิ่มเติมลงวันที่ .. มิถุนายน ๒๔๖๐ เป็นอันขาด

๖. เมื่อเจ้าพระยา"เทเวศร" กราบบังคมทูลขอพระมหากรุณาสำหรับพินัยกรรมฉบับที่ ๔ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๔๖๓ (ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๔๖๔) ซึ่งเป็นพินัยกรรมฉบับที่ทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๖๐ "ได้มีพระบรมราชโองการสั่งพินัยกรรม ฉบับที่ ๔ ว่า "ซึ่งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สลักหลังท้ายหนังสือเพิ่มเติมแก้ไขฉบับใหม่นี้ประกอบหนังสือต่างพินัยกรรมฉบับเดิม"

กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า สำหรับพินัยกรรมฉบับที่ ๔ นี้ จะต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งทางพินัยกรรมฉบับก่อน ๆ โดยไม่มีปัญหา

๗. ตามหลักกฎหมายเมื่อปรากฏว่า เอกสารฉบับใหม่ได้ทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของฉบับเดิมโดยชัดแจ้งแล้ว ข้อความที่ระบุไว้ในเอกสารฉบับเดิมน้อมใช้บังคับแก่ฉบับใหม่ด้วย เว้นไว้แต่มีข้อความอันชัดแจ้งระบุไว้เป็นอย่างอื่นในฉบับใหม่ ในกรณีพินัยกรรมเจ้าพระยา"เทเวศร"ก็เช่นเดียวกัน คือพระบรมราชโองการที่ห้ามมิให้ศาลรับฟ้องพิพากษาให้ผิดไปจากความประสงค์ในพินัยกรรมของเจ้าพระยาเทเวศรนั้น ย่อมมีผลใช้บังคับคลุมถึงพินัยกรรมฉบับที่ ๔ ด้วย

๘. กรรมการร่างกฎหมายจึงคงมีความเห็นตามที่ได้เสนอไว้ โดยบันทึกซึ่งได้ส่งไปพร้อมกับหนังสือที่ ๒๐๒๐/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ กล่าวคือ ข้อความในพินัยกรรมของเจ้าพระยาเทเวศรจะแก้ไขได้ก็โดยทำเป็นพระราชบัญญัติ

อนึ่ง กรรมการร่างกฎหมายขอเสนอเพิ่มเติมว่าพินัยกรรมของเจ้าพระยาเทเวศร
จะมีฐานะดังที่กล่าวมาแล้ว หรือจะมีฐานะเป็นพินัยกรรมธรรมดาก็ตาม คณะผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ในระบอบการปกครองปัจจุบัน หามีอำนาจที่จะสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขแต่อย่างใดได้ไม่

(ลงชื่อ) เตือน บุนนาค

(นายเตือน บุนนาค)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๔๘๕